

PAS

PF 2021

OPEN AIR STUDIO

- Specifika triády PAS

(označení typických problémových oblastí charakteristických pro PAS)

- komunikace,
- sociální interakce,
- imaginace.

- Klasifikace PAS

V roce 1943 popsal pedopsychiatr Leo Kanner 11 případů dětí, které na sebe upozornily svým bizarním chováním: byly extrémně introvertní, neustále udržovaly jisté zvyky a stereotypní aktivity. Pro označení jejich poruchy později zvolil název „časný dětský autismus“ (Hrdlička, M., Komárek, V. 2004, Thorová, K. 2006).

- **Komunikace:** děti užívají jednotlivá slova do 2. let života (není striktně podmíněné věkem), v 5. letech mluví zpravidla plynule, často kopíruje výrazy dospělých – nadprůměrné verbální dovednosti - projev většinou neodpovídá sociální situaci, **možný výskyt echolálie, řeč je formální** – spíš se dotýká daného jedince a jeho předmětu zájmu, **narušena oblast neverbální komunikace.**

Sociální interakce: adaptační chování a zájem o okolí je **do tří let dítěte** stejné jako u intaktních vrstevníků, mají větší sociální dovednosti než jedinci u jiných PAS, ale chybí empatie, nerozumí vtipu, metafoře, sarkazmu – všechno je bráno doslovně, mají sníženou frustrační toleranci – často podléhají stresu, častá tzv. ***sociální slepota.***

Imaginace: zájmy bývají jednostranné a mají ulpívavý charakter – většinou oblast s pevným, neměnným řádem, ve svém chování jsou více neflexibilní – vyžadují i od okolí rutinní chování – rituály, jež jim usnadňují orientaci.

- **Poruchy autistického spektra (PAS)**

Terminologie: V lednu 2011 byly Americkou psychiatrickou asociací uveřejněny detaily ohledně PAS, které vyvolaly bouřlivou diskusi jak mezi odborníky, tak mezi rodiči a samotnými postiženými. Jednou z hlavních změn v DSM-V je nahrazení pojmu „pervazivní vývojové poruchy.

Tvorba dospívající dívky s AS, 2020

Klasifikace:

Podle míry postižení lze autismus dělit na (Hrdlička, M. Komárek, V. 2004, Thorová, K. 2006):

- **Vysoce funkční autismus: Jedinci, kteří mají** inteligenci v normě (IQ do 70) a komunikační schopnost je normální nebo mírně narušená. Z celkového počtu dětí s PAS se udává vysokofunkčních autistů cca 11-34 %. Tyto děti jsou schopné dobré integrace do společnosti a mohou se tak vzdělávat i na běžné škole.
- **Středně funkční autismus: Zahrnuje jedince s lehkou** nebo středně těžkou mentální retardací. V klinickém obraze těchto osob přibývá stereotypií a narušená komunikační schopnost je více patrná.
- **Nízko funkční autismus: Se vyskytuje u nejvíce** mentálně retardovaných dětí (IQ pod 34), u nichž není rozvinutá použitelná řeč, velmi málo navazují jakýkoliv kontakt a v symptomatice převládají stereotypie.

Podle Mezinárodní klasifikace nemocí - 10. revize, v Evropě se používanější, mezi pervazivní vývojové poruchy patří (MKN-10 2000) :

- F84.0 Dětský autismus,
- F84.1 Atypický autismus,
- F84.2 Rettův syndrom,
- F84.3 Jiná desintegrační porucha v dětství,
- F84.4 Hyperaktivní porucha s mentální retardací a stereotypními pohyby,
- F84.5 Aspergerův syndrom,
- F84.8 Jiné pervazivní vývojové poruchy,
- F84.9 Pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná.

Jednotlivé typy:

Dětský autismus

- Nejznámější kategorií z PAS je patrně dětský autismus (v literatuře též jako Kannerův syndrom či Kannerův autismus, časný či raný dětský autismus, infantilní autismus či infantilní psychóza). Tento typ PAS je obecně považován za „klasický“ a bývá označován také jako „nukleární“ autismus, neboť tvoří jádro všech PAS (Ošlejšková, H. 2008). Nejčastější komorbiditou dětského autismu je mentální retardace (2/3), kdy asi 30% spadá do pásma LMR ať SMR a 45% do pásma TMR a HMR. Výzkumné studie potvrzují vyšší výskyt epilepsie (4,8-26,4%) než u běžné populace (0,5%). Porucha je častější u chlapců než u dívek v poměru 4-5:1 (srov. Hrdlička, M., Komárek, V. 2004). Dětský autismus je syndrom, jehož symptomy se objeví v celkovém vývoji dítěte ve všech třech složkách triády a to před třetím rokem věku dítěte.

Jednotlivé typy:

Aspergerův syndrom

- Tento termín prosadila do praxe Lorna Wingová. Nahradil termín autistická psychopatie, zavedený Hansem Aspergerem ve 40. letech 20. století. Nazýval jej také syndromem tzv. malých profesorů. Jedná se o nejdiskutovanější jednotku ze skupiny PAS, u které výzkumníci jen obtížně hledají ohraničení oproti vysoce funkčnímu autismu. Někteří autoři však zdůrazňují, že Aspergerův syndrom je jen méně závažnou variantou autismu a že dělení do dvou diagnóz je umělé (Hrdlička, M., Komárek, V. 2004).
- Příčina Aspergerova syndromu není dosud jasná, ale klinické studie poukazují na přímou souvislost mezi tímto syndromem a poruchami neurobiologického původu, které ovlivňují vývoj dětského mozku. Dalším možným faktorem je dědičnost, ale odborníkům se prozatím nepodařilo zjistit, jak se tento syndrom přenáší (Čadilová, V., Ľampachová, Z. 2006).

- Strukturované učení u žáků s PAS a TEACCH program

(Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children)

TEACCH program se zaměřuje na péči a vzdělávání dětí s autismem a dětí s problémy v komunikaci,
- program vznikl v roce 1966 v USA, jako důsledek na dezinformace a neporozumění problematice autizmu,
- program se zaměřuje na tři oblasti života jedince s PAS – vzdělávání, uspořádání domácí péče a společenském uplatnění, s požadavkem aktivní účasti rodiny v programu od předškolního věku do dospělosti.

- Principy strukturovaného učení:
 1. Princip individualizace
 2. Princip strukturalizace
 3. Princip vizualizace

- Příklady dalších vhodných přístupů a programů pro osoby s dg. PAS

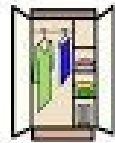
Aplikovaná behaviorální analýza (ABA, Applied Behavior Analysis)

- základem se stává pozorování a monitorování jedince s PAS,
- s využitím svých systematických metod, nástrojů, technik a strategií se snaží zmírňovat nevhodné chování a nahrazovat ho vhodným chováním,
- rozvíjí dovednosti dítěte, které ho vedou k větší samostatnosti ve svém i cizím prostředí – jedná se zejména o sebeobsluhu, komunikaci, učení, hru a sociální interakci.

Handle přístup

- za pomoci jednoduchých pohybových aktivit či pomůcek se snažíme zlepšit funkci nervového systému – individuální program s dodržováním zásady *méně je více, pomaleji je rychleji*.

- VOKS (Výměnný obrázkový komunikační systém)
 - využívá se u dětí, které mají výrazné problémy s komunikací,
 - ke komunikaci se využívají obrázky nebo symboly, které má dítě stále k dispozici.

SKŘIŇ

NÁDOBÍ

TALÍŘ

MÍSA

SKŘIŇ

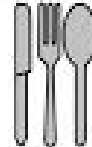
NÁDOBÍ

TALÍŘ

MÍSA

NUŽ

PŘÍBOR

HRNEC

HRNEK

NUŽ

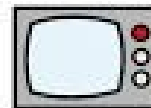
PŘÍBOR

HRNEC

HRNEK

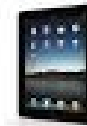
SKLENICE

TELEVIZE

NOTEBOOK

iPAD

SKLENICE

TELEVIZE

NOTEBOOK

iPAD

- **System vzdělávání dětí, žáků, studentů s dg. PAS**

Děti a žáci s PAS jsou do MŠ a do základních škol přijímány dle stupně jejich mentální úrovně.

Žáci s PAS (zejména žáci s Aspergerovým syndromem) mohou být inkludováni do běžných ZŠ podle vypracovaného IVP.

Následovné středoškolské vzdělání: SOU, SŠ, gymnázia, VŠ

Pokud je k PAS přidružené mentální postižení, žáci nejčastěji navštěvují ZŠS.

Následovné středoškolské vzdělávání: praktická škola jednoletá nebo dvouletá, OU.

Zdroje:

Bartoňová, M., Bazalová, B., Pipeková, J. (2007) Psychopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.

Bartoňová, M. (2019) Psychopedie. Studijní opora. Opava: Slezská univerzita.

Bazalová, B. (2011) Poruchy autistického spektra. Teorie, výzkum, zahraniční zkušenosti. Brno: MU.

Bazalová, B. (2012) Poruchy autistického spektra v kontextu české psychopedie. Brno: MU.

Černá, M. a kol. (2015) Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením. Praha: Karolinum

Valenta, M., Müller, O. (2013) Psychopedie: teoretické základy a metodika. Praha: Parta.

- Šance Dětem: Příběh Zity (dívka s dětským autismem)

<https://www.youtube.com/watch?v=85vZTb4qflg>

Děti úplňku: Příběh Vojty (chlapeček s PAS a MP)
a otázka přijímání dítěte s postižením z
pohledu rodičů

<https://www.youtube.com/watch?v=ULgBU3gnC7I>